

Regeringskansliet
Utrikesdepartementet
103 39 Stockholm

Er referens
UD2024/16574

Vår handläggare
Janis Ritums

Remissvar gällande betänkandet *Ett modernt och anpassat regelverk för krigsmateriel (SOU 2024:77)*

Sammanfattning av FOI:s synpunkter

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på betänkandet *Ett modernt och anpassat regelverk för krigsmateriel*.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) tillstyrker förslaget och ser positivt på utredningens förslag om att stärka möjligheten till internationella materielsamarbeten. FOI har emellertid synpunkter på förslaget om införande av en ny sekretessbestämmelse.

FOI tillstyrker inte utformningen av den föreslagna sekretessbestämmelsen i betänkandets kapitel 10 då myndigheten bedömer att bestämmelsens utformning kan komma att försvåra, och i vissa fall kanske till och med omöjliggöra samarbeten nationellt och internationellt.

FOI:s synpunkter på utredningens förslag

FOI tillstyrker utredningens förslag på samtliga punkter förutom utformningen av den sekretessbestämmelse som föreslås införas för att stärka skyddet för uppgifter som omfattas av kontroll enligt krigsmateriellagen, PDA-lagen eller PDA-förordningen.

FOI ser i likhet med utredningen behovet av en särskild sekretessbestämmelse för uppgifter som är exportkontrollerade men som inte omfattas av sekretess enligt någon idag befintlig sekretessbestämmelse, särskilt vad gäller uppgifter som är kontrollerade enligt krigsmateriellagen.

Förslaget lyder: ”Sekretess gäller för uppgift om programvara, teknik eller tekniskt bistånd som är föremål för kontroll enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd eller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att krigsmateriel, produkter med dubbla användningsområden eller tekniskt bistånd kan komma till brottslig användning”.

Detta medför att FOI måste bedöma om det *står klart* att uppgiften kan röjas *utan fara* för att krigsmateriel, produkter med dubbla användningsområden eller tekniskt bistånd *kan komma* till *brottslig användning*. Alla dessa rekvisit innehåller en osäkerhet i bedömningen. FOI ifrågasätter därmed utformningen av föreslagen bestämmelse vilken, om den införs, kommer att bli svår att tolka och tillämpa, dels vad gäller omfattningen av sekretessen, dels vad gäller bedömningen av skaderekvisitet.

Den av utredningen föreslagna sekretessbestämmelsen har ett bredare skyddssyfte än olovligt utförande av exportkontrollerad information och är formulerad på ett sådant sätt att den praktiska tillämpningen riskerar att få konsekvenser – delvis svåra att förutse – för myndighetens möjligheter att samarbeta med framförallt nationella samarbetspartners.

FOI konstaterar att det inte enbart är slutprodukter i form av forskningsrapporter etc. som kommer att vara föremål för sekretess, utan uppgift om programvara, teknik eller tekniskt bistånd som kan finnas hos myndigheten i många andra former än rapporter eller tekniska manualer etc. Alla sådana uppgifter skulle vid ett införande av föreslagen sekretessbestämmelse omfattas av sekretess.

Den föreslagna bestämmelsen ska inte bara skydda exportkontrollerade uppgifter från att exporteras i strid med gällande regelverk, utan synes även vara avsedd att skydda mot åtkomst av uppgifterna i syfte att de inte ska komma till brottslig användning, inkluderande andra brott än sådana relaterade till exportkontroll. Ett sådant skydd åstadkoms genom hanteringsregler i en verksamhetsutövares verksamhet.

FOI har samarbeten med många andra aktörer, inte minst universitet och högskolor, inom en rad områden. Val av samarbetsformer och samarbetspartners görs utifrån möjligheterna att enligt gällande regelverk skydda informationen och hantera den på ett passande sätt. Även om det finns institutioner dedikerade för forskning inom totalförsvarets område så krävs ytterligare resurser för både forskning och innovation. I princip måste Sveriges alla forskningsorganisationer ha förmåga att

hantera uppdrag som är intressanta för utomstående. Så är inte fallet idag, många forskningsorganisationer saknar denna förmåga.

Avsaknaden av nationella hanteringsregler för den information som ska skyddas gör att delning av uppgifter ska baseras på utlämnarens bedömning av mottagarens interna informationssäkerhetsarbete. Detta kan leda till varierande bedömningar men också till en kultur med avtalade hanteringskrav mellan verksamhetsutövare.

En situation där FOI måste bedöma en mottagande verksamhetsutövares riskexponering för utlämnade uppgifter är svår att hantera och kan försämra och till och med omintetgöra möjligheterna till samarbeten.

Bedömningen av vilken information som omfattas av exportkontroll är också svår, exempelvis om teknik är allmänt tillgänglig, eller vad som utgör grundforskning. Den försvåras ytterligare om den inte bara ska fylla syftet att förhålla sig till regelverken om tillstånd för ingående av avtal (krigsmateriallagen) samt utförsel (krigsmateriallagen och PDA), utan även som en del av myndighetens informationssäkerhetsarbete och då det ska avdömas om det står klart att uppgifterna kan röjas för en samarbetspartner utan fara för att krigsmateriel, PDA eller tekniskt bistånd kommer till brottslig användning.

Datum
2025-03-27

Nr FOI-2024-1898:

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av forskningsledare Janis Ritums. I den slutliga handläggningen har även jurist Terés Jonsson Lundmark, stabschef Niclas Karlsson och särskild rådgivare Mikael Wiklund samt ställföreträdande avdelningschef Pernilla Magnusson deltagit.

.....
Jens Mattsson.....
Janis Ritums

Sändlista:

Utrikesdepartementet

ud.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till ud-nis@regeringskansliet.seFör kännedom

Försvarsdepartementet

Internt FOI

Registrator

GD-sekreterare

Särskild rådgivare

Chefsjurist

AC